Donderdag, 30 maart 2023

I

(Resoluties, aanbevelingen en adviezen)

RESOLUTIES

EUROPEES PARLEMENT

P9_TA(2023)0094

Verslag over de rechtsstaat 2022 — Situatie op het gebied van de rechtsstaat in de Europese Unie

Resolutie van het Europees Parlement van 30 maart 2023 over het verslag over de rechtsstaat 2022 — Situatie op het gebied van de rechtsstaat in de Europese Unie (2022/2898(RSP))

(2023/C 341/01)

Het Europees Parlement,

— gezien het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU), en met name artikel 2, artikel 3, lid 1, artikel 3, lid 3, tweede alinea, artikel 4, lid 3, en de artikelen 5, 6, 7, 11, 19 en 49,

— gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name de artikelen die betrekking hebben op de eerbiediging, bescherming en bevordering van democratie, de rechtsstaat en grondrechten in de Unie, waaronder de artikelen 70, 258, 259, 260, 263, 265 en 267,

— gezien het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie,

— gezien de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie,

— gezien de mededeling van de Commissie van 13 juli 2022: "Verslag over de rechtsstaat 2022 — Situatie op het gebied van de rechtsstaat in de Europese Unie" (COM(2022)0500),

— gezien Verordening (EU, Euratom) 2020/2092 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2020 betreffende een algemeen conditionaliteitsregime ter bescherming van de Uniebegroting [1] (hierna "conditionaliteitsverordening" genoemd),

— gezien Verordening (EU) 2021/692 van het Europees Parlement en de Raad van 28 april 2021 tot vaststelling van het programma "Burgers, gelijkheid, rechten en waarden" en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1381/2013 van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (EU) nr. 390/2014 van de Raad [2],

— gezien de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens,

— gezien de instrumenten van de VN inzake de bescherming van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden en de aanbevelingen en verslagen in het kader van de universele periodieke doorlichting van de VN, evenals de rechtspraak van de verdragsorganen van de VN en de speciale procedures van de Mensenrechtenraad,

---

[1] PB L 433 I van 22.12.2020, blz. 1.
[2] PB L 156 van 5.5.2021, blz. 1.

— gezien de aanbevelingen en verslagen van het Bureau voor Democratische Instellingen en Mensenrechten, de Hoge Commissaris inzake de nationale minderheden, de OVSE-vertegenwoordiger voor mediavrijheid en andere organen van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE),

— gezien het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, het Europees Sociaal Handvest, de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en het Europees Comité voor sociale rechten, en de verdragen, aanbevelingen, resoluties, adviezen en verslagen van de Parlementaire Vergadering, het Comité van Ministers, de Commissaris voor de Mensenrechten, de Europese Commissie tegen Racisme en Onverdraagzaamheid, de Stuurgroep bestrijding van discriminatie, diversiteit en inclusie van de Raad van Europa, de Commissie van Venetië en andere organen van de Raad van Europa,

— gezien het memorandum van overeenstemming tussen de Raad van Europa en de Europese Unie van 23 mei 2007 en de conclusies van de Raad van 8 juli 2020 over de prioriteiten van de EU voor samenwerking met de Raad van Europa in de periode 2020-2022,

— gezien het met redenen omklede voorstel van de Commissie van 20 december 2017 voor een besluit van de Raad betreffende de constatering van een duidelijk gevaar voor een ernstige schending, door de Republiek Polen, van de rechtsstaat, ingediend op grond van artikel 7, lid 1, VEU (COM(2017)0835),

— gezien de verslagen van het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (FRA): "Europe's civil society: still under pressure" van 19 juli 2022, "Fundamental Rights Report 2022" van 8 juni 2022, "Protecting civic space in the EU" van 19 augustus 2022, en "Antisemitism — Overview of antisemitic incidents recorded in the European Union 2011-2021" van 3 november 2022, alsmede zijn andere verslagen, gegevens en instrumenten, in het bijzonder het informatiesysteem van de Europese Unie over de grondrechten (Efris),

— gezien zijn resolutie van 25 oktober 2016 met aanbevelingen aan de Commissie betreffende de instelling van een EU-mechanisme voor democratie, de rechtsstaat en grondrechten ([3]),

— gezien zijn resolutie van 1 maart 2018 over het besluit van de Commissie om de procedure van artikel 7, lid 1, VEU in te leiden ten aanzien van de situatie in Polen ([4]),

— gezien zijn resolutie van 19 april 2018 over de noodzaak van invoering van een Europees waardeninstrument ter ondersteuning van maatschappelijke organisaties die in de Europese Unie op lokaal en nationaal niveau de fundamentele waarden uitdragen ([5]),

— gezien zijn resolutie van 12 september 2018 over een voorstel houdende een verzoek aan de Raad om overeenkomstig artikel 7, lid 1, VEU te constateren dat er een duidelijk gevaar bestaat voor een ernstige schending door Hongarije van de waarden waarop de Unie berust ([6]),

— gezien zijn resolutie van 14 november 2018 over de noodzaak van een omvattend EU-mechanisme voor de bescherming van democratie, de rechtsstaat en de grondrechten ([7]),

— gezien zijn resolutie van 7 oktober 2020 over de instelling van een EU-mechanisme voor democratie, de rechtsstaat en grondrechten ([8]),

— gezien zijn resolutie van 13 november 2020 over de impact van de COVID-19-maatregelen op de democratie, de rechtsstaat en de grondrechten ([9]),

([3]) PB C 215 van 19.6.2018, blz. 162.
([4]) PB C 129 van 5.4.2019, blz. 13.
([5]) PB C 390 van 18.11.2019, blz. 117.
([6]) PB C 433 van 23.12.2019, blz. 66.
([7]) PB C 363 van 28.10.2020, blz. 45.
([8]) PB C 395 van 29.9.2021, blz. 2.
([9]) PB C 415 van 13.10.2021, blz. 36.

Donderdag, 30 maart 2023

— gezien zijn resolutie van 10 juni 2021 over de situatie van de rechtsstaat in de Europese Unie en de toepassing van Verordening (EU, Euratom) 2020/2092 inzake conditionaliteit ([10]),

— gezien zijn resolutie van 24 juni 2021 over het verslag over de rechtsstaat 2020 van de Commissie ([11]),

— gezien zijn resolutie van 8 juli 2021 over de opstelling van richtsnoeren voor de toepassing van het algemeen conditionaliteitsregime ter bescherming van de Uniebegroting ([12]),

— gezien zijn resolutie van 11 november 2021 over versterking van de democratie en de vrijheid en pluriformiteit van de media in de EU: oneigenlijk gebruik van civielrechtelijke en strafrechtelijke procedures om journalisten, ngo's en het maatschappelijk middenveld het zwijgen op te leggen ([13]),

— gezien zijn resolutie van 15 december 2021 over de evaluatie van de preventiemaatregelen ter voorkoming van corruptie, onregelmatige uitgaven en het misbruik van EU- en nationale middelen bij noodfondsen en op crisisgerelateerde uitgaventerreinen ([14]),

— gezien zijn resolutie van 8 maart 2022 over de steeds beperktere ruimte voor het maatschappelijk middenveld in Europa ([15]),

— gezien zijn resolutie van 10 maart 2022 over de rechtsstaat en de gevolgen van het arrest van het HvJ-EU ([16]),

— gezien zijn resolutie van 19 mei 2022 over het verslag over de rechtsstaat 2021 van de Commissie ([17]),

— gezien zijn resolutie van 9 juni 2022 over de rechtsstaat en de potentiële goedkeuring van het Poolse nationaal herstel- en veerkrachtplan ([18]),

— gezien zijn resolutie van 15 september 2022 over het voorstel voor een besluit van de Raad houdende de constatering, overeenkomstig artikel 7, lid 1, van het Verdrag betreffende de Europese Unie, dat er een duidelijk gevaar bestaat voor een ernstige schending door Hongarije van de waarden waarop de Unie berust ([19]),

— gezien zijn resolutie van 15 september 2022 over de situatie van de grondrechten in de Europese Unie in 2020 en 2021 ([20]),

— gezien zijn resolutie van 20 oktober 2022 over de rechtsstaat in Malta, vijf jaar na de moord op Daphne Caruana Galizia ([21]),

— gezien zijn resolutie van 20 oktober 2022 over de toename van haatmisdrijven ten aanzien van lhbtiq+-personen in heel Europa in het licht van de recente homofobe moord in Slowakije ([22]),

— gezien zijn resolutie van 10 november 2022 over raciale gerechtigheid, non-discriminatie en antiracisme in de EU ([23]),

---

([10]) PB C 67 van 8.2.2022, blz. 86.
([11]) PB C 81 van 18.2.2022, blz. 27.
([12]) PB C 99 van 1.3.2022, blz. 146.
([13]) PB C 205 van 20.5.2022, blz. 2.
([14]) PB C 251 van 30.6.2022, blz. 48.
([15]) PB C 347 van 9.9.2022, blz. 2.
([16]) PB C 347 van 9.9.2022, blz. 168.
([17]) PB C 479 van 16.12.2022, blz. 18.
([18]) PB C 493 van 27.12.2022, blz. 108.
([19]) Aangenomen teksten, P9_TA(2022)0324.
([20]) Aangenomen teksten, P9_TA(2022)0325.
([21]) Aangenomen teksten, P9_TA(2022)0371.
([22]) Aangenomen teksten, P9_TA(2022)0372.
([23]) Aangenomen teksten, P9_TA(2022)0389.

— gezien zijn resolutie van 24 november 2022 over de beoordeling van de inachtneming door Hongarije van de rechtsstatelijke voorwaarden in het kader van de verordening inzake conditionaliteit met betrekking tot de rechtsstaat, en de stand van zaken met betrekking tot het Hongaarse herstel- en veerkrachtplan ([24]),

— gezien het verslag over het eindresultaat van de Conferentie over de toekomst van Europa,

— gezien artikel 132, lid 2, van zijn Reglement,

— gezien de ontwerpresolutie van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken,

A. overwegende dat de Unie gegrondvest is op de in artikel 2 VEU verankerde gemeenschappelijke waarden, namelijk eerbiediging van de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten, met inbegrip van de rechten van personen die tot minderheden behoren — waarden die de EU-lidstaten gemeen hebben en die de kandidaat-lidstaten moeten eerbiedigen om lid te worden van de Unie als onderdeel van de criteria van Kopenhagen, die na toetreding niet kunnen worden veronachtzaamd of opnieuw geïnterpreteerd; overwegende dat democratie, de rechtsstaat en grondrechten waarden zijn die elkaar versterken en die, als ze ondermijnd worden, een systemische bedreiging kunnen vormen voor de Unie en voor de rechten en vrijheden van haar burgers; overwegende dat de eerbiediging van de rechtsstaat bindend is voor de gehele Unie en voor haar lidstaten op alle bestuurlijke niveaus, met inbegrip van subnationale entiteiten;

B. overwegende dat de Conferentie over de toekomst van Europa duidelijk de wens heeft uitgesproken dat de EU de rechtsstaat in alle lidstaten systematisch handhaaft, de grondrechten van de burgers beschermt en de geloofwaardigheid van de EU behoudt wanneer zij haar waarden binnen de EU en in het buitenland uitdraagt;

C. overwegende dat overeenkomstig het beginsel van loyale samenwerking van artikel 4, lid 3, VEU, de Unie en de lidstaten elkaar dienen te respecteren en te steunen bij de vervulling van de verplichtingen die uit de Verdragen voortvloeien, en alle lidstaten alle algemene en bijzondere maatregelen dienen te treffen die geschikt zijn om de nakoming van de uit de Verdragen of uit de handelingen van de instellingen van de Unie voortvloeiende verplichtingen te verzekeren;

D. overwegende dat de toevoeging van concrete en juridisch bindende landspecifieke aanbevelingen de lidstaten zou helpen om uitdagingen en achteruitgang op het gebied van de rechtsstaat te voorkomen, op te sporen en aan te pakken;

E. overwegende dat de lidstaten noodmaatregelen hebben genomen om de COVID-19-pandemie aan te pakken; overwegende dat deze, om rechtmatig te zijn, de beginselen van noodzakelijkheid en evenredigheid in acht moeten nemen bij het beperken van grondrechten of fundamentele vrijheden; overwegende dat bepaalde regeringen de buitengewone maatregelen hebben gebruikt als excuus om democratische controlemechanismen te verzwakken;

F. overwegende dat de bestaande mechanismen moeten worden versterkt en gestroomlijnd en dat er één alomvattend EU-mechanisme moet worden ontwikkeld om de democratie, de rechtsstaat en de grondrechten doeltreffend te beschermen en ervoor te zorgen dat de waarden van artikel 2 VEU in de hele Unie worden geëerbiedigd en ook onder de kandidaat-lidstaten worden bevorderd, zij het met verschillende toezichtsregelingen, zodat de lidstaten worden belet nationale wetgeving te ontwikkelen die in strijd is met de bescherming van artikel 2 VEU; overwegende dat de Commissie en de Raad de noodzaak van een interinstitutioneel akkoord over een EU-mechanisme voor democratie, de rechtsstaat en de grondrechten nog altijd afwijzen;

G. overwegende dat het Parlement sinds mei 2022 de situatie van de rechtsstaat in Hongarije, Malta en Polen ook in zijn resoluties aan de orde stelt; overwegende dat de Groep voor toezicht op de democratie, de rechtsstaat en de grondrechten van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken van het Europees Parlement zich ook over bepaalde kwesties in Bulgarije, Griekenland, Slowakije, Slovenië en Spanje heeft gebogen;

Algemene beoordeling van het verslag

1. is ingenomen met het derde jaarverslag van de Commissie over de rechtsstaat als onderdeel van het instrumentarium voor de rechtsstaat van de Commissie; is van mening dat het verslag een stap is in de richting van een coherent mechanisme voor de handhaving van de in artikel 2 VEU verankerde waarden van de Unie, en dat de belangrijkste uitdaging nu is doeltreffend en consequent gebruik te maken van het bestaande instrumentarium om deze waarden te beschermen en te handhaven;

([24]) Aangenomen teksten, P9_TA(2022)0422.

Donderdag, 30 maart 2023

2. stelt vast dat sprake is van verbeteringen ten opzichte van eerdere jaarverslagen, zoals de toevoeging van landspecifieke aanbevelingen; is tevens ingenomen met de bijzondere aandacht die wordt besteed aan de publieke media en aan maatregelen om de transparantie van media-eigendom te waarborgen, met inbegrip van de rangschikking van de monitor voor de pluriformiteit van de media, de beoordeling van de tenuitvoerlegging van de uitspraken van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens door de lidstaten, de aandacht voor de financiering van politieke partijen, de nadruk op organen voor gelijke behandeling, nationale mensenrechteninstellingen en ombudspersonen, het toezicht op benoemingen op hoog niveau in het rechtsstelsel en de toegenomen aandacht voor juridische beroepskringen, met inbegrip van rechters, notarissen en advocaten;

3. moedigt de Commissie aan haar deelname aan openbare debatten op lokaal, regionaal en nationaal niveau te vergroten en meer te investeren in bewustmaking omtrent de waarden van de Unie en de toepasbare instrumenten, met inbegrip van het jaarverslag, vooral in de landen waarover grote bezorgdheid bestaat; steunt de inspanningen van de Commissie om de verslagleggingsmethode te verbeteren en is van mening dat de uitbreiding van het toepassingsgebied van het verslag gepaard moet gaan met een verhoging van de middelen; is van mening dat er meer tijd moet worden besteed aan de landenbezoeken van de Commissie, ook ter plaatse;

4. betreurt de verontrustende trends op het gebied van persvrijheid, mediapluriformiteit en de veiligheid van journalisten in verschillende lidstaten en verzoekt de Commissie de situatie van de media — met inbegrip van media-eigendom en de financiering van publieke media — in toekomstige edities van het verslag nauwlettend te volgen, aanbevelingen te doen en er follow-up aan te geven door middel van adequate beleids- en wettelijke maatregelen; hekelt verstorende politieke inmenging in redactionele beslissingen, onrechtmatige rechtszaken (SLAPP's) en illegale surveillance van journalisten, met name met behulp van spyware, en bevestigt dat journalisten gevaar blijven lopen zolang de instellingen niet in staat zijn of niet bereid zijn door journalisten aan het licht gebrachte corruptie te vervolgen;

5. wijst op de bijzondere rol die de nationale raden voor de rechterlijke macht vervullen bij de bescherming van de onafhankelijkheid van rechtbanken en rechters tegen politieke inmenging; betreurt de voortdurende politisering van deze organen in bepaalde landen en het verwoestende effect dat dit heeft op de onafhankelijkheid en integriteit van hun rechtsstelsels;

6. erkent de belangrijke rol van het Europees Openbaar Ministerie (EOM) bij het waarborgen van de rechtsstaat en bij het bestrijden van corruptie in de Unie, en spoort de Commissie aan om in latere verslagen nauwlettend toe te zien op de mate van samenwerking van de lidstaten met het EOM; verzoekt de lidstaten die dit nog niet hebben gedaan, zich bij het EOM aan te sluiten;

7. betreurt dat de Commissie niet volledig gevolg heeft gegeven aan de aanbevelingen die het Parlement in zijn eerdere resoluties ([25]) heeft gedaan en verzoekt de Commissie stappen te nemen om hieraan gevolg te geven;

8. is bezorgd over het gebrek aan samenhang tussen het horizontale verslag en de aanbevelingen, met name over het feit dat de in het horizontale verslag naar voren gebrachte landspecifieke punten van zorg niet volledig overeenstemmen met de landspecifieke aanbevelingen; dringt erop aan dat er een duidelijk verband wordt gelegd tussen de geuite zorgen en de gedane aanbevelingen;

9. beklemtoont dat het feit dat men het in bepaalde lidstaten gemunt heeft op de rechten van minderheidsgroepen elders een dynamiek tot stand heeft gebracht, zoals blijkt uit het terugdraaien van de rechten van vrouwen, met inbegrip van een verslechterende situatie op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten, en van lhbtiq+-personen, migranten en andere minderheidsgroepen; dringt erop aan in de landenhoofdstukken van het verslag een samenvatting op te nemen van de uitvoering van het EU-actieplan tegen racisme, alsook een analyse van de gevolgen van de achteruitgang op het gebied van de rechtsstaat voor verschillende minderheidsgroepen;

10. veroordeelt de instructies van de Italiaanse regering aan het stadsbestuur van Milaan om de registratie van kinderen van ouders van hetzelfde geslacht stop te zetten; is van mening dat dit besluit onvermijdelijk zal leiden tot discriminatie van niet alleen partners van hetzelfde geslacht, maar vooral ook van hun kinderen; beschouwt deze actie als een rechtstreekse schending van de rechten van het kind zoals vermeld in het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind van 1989; vreest dat dit besluit deel uitmaakt van een bredere aanval op de lhbtqi+-gemeenschap in Italië; vraagt de Italiaanse regering haar besluit onmiddellijk te herroepen;

([25]) Resoluties van 24 juni 2021 over het verslag van de Commissie over de rechtsstaat 2020 en van 19 mei 2022 over het verslag van de Commissie over de rechtsstaat 2021.

11. verzoekt de Commissie de relevante elementen van de methode die zij in de jaarverslagen over de rechtsstaat toepast te gebruiken bij haar evaluatie van alle kandidaat-lidstaten en potentiële kandidaat-lidstaten;

Landspecifieke aanbevelingen

12. is ingenomen met de toevoeging van landspecifieke aanbevelingen, waarmee gehoor is gegeven aan de herhaalde oproepen van het Parlement en het maatschappelijk middenveld in dit verband; herinnert eraan dat de jaarverslagen als basis dienen voor weloverwogen discussies over de situatie op het gebied van de rechtsstaat in de lidstaten en in de EU-instellingen; onderkent dat deze landspecifieke aanbevelingen helpen om specifieke kwesties aan te pakken met het oog op echte verbeteringen in de lidstaten; betreurt echter het feit dat de aanbevelingen niet bindend zijn; verzoekt de Commissie de jaarlijkse cyclus van de rechtsstaat verder te ontwikkelen door de uitvoering van de landspecifieke aanbevelingen in het volgende jaarverslag te beoordelen, met specifieke benchmarks en een duidelijk tijdschema voor de uitvoering, met duidelijke vermelding van de vooruitgang en de achteruitgang;

13. betreurt het feit dat veel van de aanbevelingen te vaag en niet specifiek genoeg zijn om een doeltreffende uitvoering te waarborgen; herhaalt dat er een tijdschema moet worden vastgesteld voor de uitvoering van de aanbevelingen en dat de mogelijke gevolgen in geval van niet-naleving nader moeten worden omschreven;

14. dringt er bij de Commissie op aan de desbetreffende procedures zonder aarzeling of vertraging in te leiden, met name wanneer regeringen niet bereid zijn de landspecifieke aanbevelingen na te leven;

15. prijst de inspanningen van de Commissie met het oog op een betere samenwerking met nationale belanghebbenden; erkent dat het maatschappelijk middenveld een essentiële speler is voor de rechtsstaat en een belangrijke rol speelt bij de follow-up van het jaarverslag en de uitvoering ervan; verzoekt de Commissie te streven naar een consequente en betekenisvolle betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld bij zowel de voorbereiding als de follow-up van het verslag op nationaal niveau, in samenwerking met het FRA, onder meer door voldoende tijd te geven om bij te dragen aan het proces en door uitgebreid in contact te treden met maatschappelijke organisaties tijdens landenbezoeken; verzoekt de Commissie te zorgen voor een inclusievere, transparantere en gebruiksvriendelijkere benadering van de cyclus, om een betekenisvolle participatie en verantwoordingsplicht van belanghebbenden gedurende het hele proces te garanderen; dringt aan op een meer systematische presentatie van de bijdragen van het maatschappelijk middenveld en beroepsorganisaties, met inbegrip van de rechterlijke macht, om de door de regeringen van de lidstaten verstrekte informatie aan te vullen;

16. erkent de cruciale rol van het maatschappelijk middenveld en een gezonde civiele ruimte voor de handhaving en bescherming van de rechtsstaat en herhaalt zijn oproep om een afzonderlijk hoofdstuk aan de toestand van het maatschappelijk middenveld in de lidstaten te wijden; benadrukt het verband tussen kwesties op het gebied van civiele ruimte en die op het gebied van de rechtsstaat; verzoekt de Commissie via specifieke financiering verder te investeren in de opbouw van capaciteit voor maatschappelijke organisaties om toe te zien op en verslag uit te brengen over de situatie op het gebied van de rechtsstaat in de lidstaten, en te zorgen voor adequate bescherming van het maatschappelijk middenveld dat bij dit proces betrokken is; is bezorgd over het feit dat de vooringenomen verdeling van de financiële middelen in sommige landen gevolgen heeft voor maatschappelijke organisaties die de rechten van kwetsbare groepen bevorderen of die zich meer in het algemeen inzetten voor kwesties die niet door regeringen worden gesteund; pleit voor een grondige beoordeling van deze kwesties in alle landen waarop het verslag betrekking heeft en benadrukt de noodzaak van landspecifieke aanbevelingen om deze kwesties aan te pakken; dringt er bij de Commissie op aan direct beheer van EU-middelen te overwegen, ook om ervoor te zorgen dat eindbegunstigden, met inbegrip van maatschappelijke organisaties die met kwetsbare groepen werken, de EU-financiering ontvangen die voor hen bestemd is; verzoekt de Commissie de impact van het programma "Burgers, gelijkheid, rechten en waarden" op het maatschappelijk middenveld in de lidstaten te monitoren; verzoekt de Raad en de Commissie toereikende financiering te verstrekken voor onafhankelijke en Europa-brede journalistiek van goede kwaliteit op nationaal, regionaal en lokaal niveau;

17. benadrukt dat er behoefte is aan landspecifieke aanbevelingen over de nationale respons op de COVID-19-pandemie en de gevolgen daarvan voor de democratie, de rechtsstaat en de grondrechten in de Unie; verzoekt de Commissie deze nationale processen, met inbegrip van beste praktijken, te blijven monitoren en hierover verslag uit te brengen;

18. betreurt het ontbreken van landspecifieke aanbevelingen in verband met het onrechtmatig gebruik door de lidstaten van spywaretechnologieën voor surveillance, zoals Pegasus of Predator, ondanks de concrete onthullingen over en het toenemende bewijs voor het gebruik ervan tegen journalisten, politici, rechtshandhavingsfunctionarissen, diplomaten, advocaten, zakenlieden, actoren uit het maatschappelijk middenveld en andere actoren; is uiterst bezorgd over de risico's die het ongecontroleerde gebruik van spyware door nationale regeringen met zich meebrengt voor het maatschappelijk

middenveld, de democratie, de rechtsstaat en de eerbiediging van de grondrechten; betreurt het gebrek aan samenwerking tussen de autoriteiten van bepaalde lidstaten en de enquêtecommissie van het Parlement om het gebruik van Pegasus en soortgelijke spyware voor surveillance te onderzoeken;

Verzoeken van het Parlement naar aanleiding van het jaarverslag over de rechtsstaat waaraan nog geen gehoor gegeven is

19. herhaalt zijn verzoek aan de Commissie om haar verslaggeving uit te breiden tot alle in artikel 2 VEU verankerde waarden; wijst opnieuw op het bestaan van een intrinsiek verband tussen de rechtsstaat, de democratie en de grondrechten; dringt er bij de Commissie en de Raad op aan onmiddellijk onderhandelingen met het Parlement aan te gaan over een interinstitutioneel akkoord over een EU-mechanisme voor democratie, de rechtsstaat en de grondrechten, dat het volledige toepassingsgebied van de waarden van artikel 2 VEU moet bestrijken; betreurt dat schendingen van de mensenrechten van migranten aan de buitengrenzen van de EU geen deel uitmaken van de beoordeling door de Commissie;

20. dringt aan op de opneming in het jaarverslag van belangrijke ontbrekende elementen van de lijst met criteria voor de rechtsstaat van 2016 van de Commissie van Venetië, zoals preventie van machtsmisbruik, gelijkheid voor de wet en non-discriminatie;

21. is ingenomen met de stap die de Commissie heeft gezet om in haar verslag de uitvoering van de beslissingen van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens door de lidstaten als indicator van kwaliteit en eerbiediging van de rechtsstaat op te nemen; verzoekt de Commissie deze analyse uit te breiden met de correcte uitvoering van deze rechterlijke uitspraken op nationaal niveau;

22. is van mening dat samenwerking met de Raad van Europa en andere internationale organisaties van bijzonder belang is voor de bevordering van de democratie, de rechtsstaat en de grondrechten binnen de EU; verzoekt de Commissie individuele mededelingen van de verdragsorganen van de VN te analyseren;

23. herhaalt zijn oproep aan de Commissie om een nieuw afzonderlijk hoofdstuk over de instellingen van de Europese Unie op te nemen waarin de situatie met betrekking tot de scheiding der machten, het kader voor corruptiebestrijding, verantwoordingsplicht en controlemechanismen wordt beoordeeld;

24. betreurt het ten zeerste dat de Raad er niet in slaagt om in het kader van de lopende procedure krachtens artikel 7, lid 1, VEU, daadwerkelijk vooruitgang te boeken; dringt erop aan dat de Raad reageert op alle nieuwe ontwikkelingen die gevolgen hebben voor de rechtsstaat, de democratie en de grondrechten; herhaalt zijn verzoek aan de Raad om in het kader van deze procedure aanbevelingen te doen, en onderstreept dat een verdere vertraging van dergelijke maatregelen zou neerkomen op een schending van het beginsel van de rechtsstaat door de Raad zelf; benadrukt dat de rol en de bevoegdheden van het Parlement moeten worden geëerbiedigd;

25. veroordeelt met klem de autoriteiten van de EU-lidstaten die weigeren deel te nemen aan de jaarlijkse dialoog over de rechtsstaat van de Commissie;

26. betreurt dat er in het verslag niet duidelijk op wordt gewezen dat de rechtsstaat in verschillende lidstaten opzettelijk wordt afgebroken; verzoekt de Commissie duidelijk te maken dat wanneer de waarden van artikel 2 VEU gedurende langere tijd systematisch, bewust, ernstig en permanent worden geschonden, lidstaten mogelijk niet voldoen aan alle criteria die bepalend zijn voor een democratie; herinnert eraan dat het Parlement al heeft aangegeven dat Hongarije volgens de betreffende indexcijfers is afgegleden naar een hybride regime van electorale autocratie; herhaalt de aanbevelingen aan de Commissie om een onderscheid te maken tussen systematische en op zichzelf staande inbreuken, om het risico van bagatellisering van de meest ernstige schendingen van de rechtsstaat te voorkomen, en om de landspecifieke aanbevelingen vergezeld te doen gaan van termijnen voor de uitvoering, doelstellingen en concrete maatregelen die moeten worden genomen;

27. herinnert aan zijn standpunt inzake de inschakeling van een panel van onafhankelijke deskundigen om de drie instellingen van advies te dienen, in nauwe samenwerking met het FRA; herhaalt, in het licht van het intrinsieke verband tussen de grondrechten en de rechtsstaat, zijn oproep aan de Commissie om het FRA te verzoeken methodologisch advies te verstrekken en vergelijkend onderzoek uit te voeren, zodat cruciale onderwerpen van het jaarverslag gedetailleerder kunnen worden beschreven; verzoekt zijn Bureau, in het licht van de terughoudendheid van de Commissie en de Raad, een openbare aanbestedingsprocedure te organiseren om een dergelijk panel onder auspiciën van het Parlement op te zetten, in overeenstemming met zijn toezegging in zijn eerdere resoluties ([26]), teneinde het Parlement te adviseren inzake de naleving van de waarden van artikel 2 VEU in de verschillende lidstaten, en concreet te laten zien op welke wijze een dergelijk panel in de praktijk kan functioneren;

([26]) Resoluties van 24 juni 2021 over het verslag van de Commissie over de rechtsstaat 2020 en van 19 mei 2022 over het verslag van de Commissie over de rechtsstaat 2021.

28. herhaalt dat de jaarlijkse cyclus van de rechtsstaat moet dienen als input voor de activering van andere instrumenten waarmee gereageerd kan worden op bedreigingen of schendingen van de rechtsstaat op nationaal niveau, zoals artikel 7 VEU, de conditionaliteitsverordening, het kader voor de rechtsstaat, inbreukprocedures, met inbegrip van versnelde procedures, verzoeken in kort geding aan het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJ-EU) en acties met betrekking tot de niet-uitvoering van uitspraken van het HvJ-EU, of instrumenten in het kader van de financiële wetgeving van de EU; herhaalt zijn verzoek aan de Commissie om onder meer de jaarverslagen over de rechtsstaat rechtstreeks te koppelen aan het conditionaliteitsmechanisme met betrekking tot de rechtsstaat;

o

o o

29. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten, de Raad van Europa, de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa, de Verenigde Naties en de regeringen en parlementen van de lidstaten.